

Stanka Vučinić, zamjenica predsjednice Vrhovnog suda Crne Gore

Dame i gospodo,

uvaženi organizatori ove Konferencije,

čast mi je i zadovoljstvo da Vam pozdravim u moje lično ime i u ime Vrhovnog suda Crne Gore. Prenosim vam istovremeno i pozdrave predsjednice Vrhovnog suda, gospođe Medenice koja nažalost nije mogla biti ovdje zbog ranije preduzetih obaveza.

Današnja tema je reforma pravosuđa od 2007. do 2014. To je jedan dug period u kom se dosta radilo, i u ovom kratkom obraćanju pobrojala bih ono što je do urađeno na planu reforme sudstva kao jednom od segmenata pravosuđa pa ću nastojati da ukažem na ono najznačajnije.

Na početku procesa reformi postavljen je cilj – nezavisno, nepristrasno i odgovorno sudstvo, građaninu dostupno i transparentno koje u razumnom roku donosi odluke. Kada je u pitanju nezavisnost, nepristrasnost i odgovornost sudija, najveći iskoraci su napravljeni formiranjem Sudskog savjeta kao nezavisnog tijela kojem su povjereni izbor, disciplinska odgovornost sudija i njihovo razrešenje. Istovremeno, zakonskim rešenjem uvedena je i sudska zaštita sudija u svim ovim postupcima. Uz to, zakonima su definisani kriterijumi za izbor sudija, propisan je osnov njihove disciplinske odgovornosti. Naravno, u ovom periodu dorađivana su zakonska rješenja odnosno otklanjanje manjkavosti koje su se pokazivale u praksi, pa konačno i izmjenama Ustava, te donošenjem novih Zakona o sudovima i Zakona o Sudskom savjetu i sudijama koji će svoju punu implementaciju imati početkom naredne godine. Može se dakle konstatovati da je nezavisnost, nepristrasnost i odgovornost sudija zakonskim rješenjem izdignuto na visoki nivo, a implementacijom tih zakonskih rješenja i oživotvorena.

Kada izričem ovakvu ocjenu, imam u vidu da smo u prethodnom periodu imali samo jednu tužbu protiv Odluke o izboru sudija – samo da pojasnim, protiv Odluke o izboru kandidati imaju pravo da pokrenu Upravni spor pred Upravnim sudom. Dakle, imali smo samo jednu tužbu, a što znači da su sudije birane uz poštovanje postavljenih kriterijuma. Imali smo pokrenute postupke za razrešenja, koja su za rezultat imala da su iz sudova otišle sudije koje nijesu bile dorasle toj funkciji, te disciplinske postupke u kojima su sudijama koji su počinili disciplinske prekršaje izricane odgovarajuće disciplinske mjere.

Kada je u pitanju odgovornost sudija, neizbježno je pomenuti Etički kodeks, koji je, čini mi se, prošle godine donijet potpuno novi, usaglašen sa međunarodnim standardima, rad naše Komisije za praćenje Etičkog kodeksa kojoj svaki građanin može da se obrati sa svojim viđenjem postupanja određenog sudije. Dakle, odgovornost sudije je izdignuta na jedan visoki nivo, koliko to je u praksi u cjelosti implementirano – dozvoljavam da će neko reći, pa nije u dovoljnoj mjeri, ali je to stvar i onoga ko pokreće postupak. Koliko ja znam, kad je recimo u pitanju kršenje Etičkog kodeksa najčešće su to pritužbe na sudsku odluku. Ne može Komisija za Etički kodeks preispitivati sudsku odluku. Moram takođe naglasiti da smo nakon donošenja Etičkog kodeksa zaista preduzeli brojne mjere da građane i

sudije upoznamo sa Etičkim kodeksom, da svaki građanin ima mogućnost da podnese pritužbu, da su sve te informacije na našim portalima, odnosno web stranama i sudova i udruženja sudija. Valjda će to vrijeme pokazati da li to nema osnovanosti za podnošenje pritužbi, ili pak građani još uvijek ne umiju dobro formulirati te svoje stavove.

Kad je u pitanju nepristrasnost, bitno je ukazati da smo u ovom periodu u potpunosti implementirali slučajnu dodjelu predmeta. Dakle predmeti se dijele kroz algoritam implementiran u PRIS-u, i na to koji predmet će doći kojem sudiji niko ne može uticati.

Sve ovo što je učinjeno na polju nezavisnosti, nepristrasnosti i odgovornosti sudija podiglo je i stepen efikasnosti rada sudova. Podsjetimo se samo kojim brojkama smo 2007.g. označavali broj starih, nezavršenih predmeta, da bi na kraju 2014. tih predmeta bilo samo nekoliko hiljada. Kažem samo – možda to nije adekvatan termin, za građanina je onaj njegov predmet najbitniji i moramo uložiti dodatne napore da nemamo tih i takvih predmeta.

Ostvarenju efikasnosti sudstva pored prednjeg su doprinijele i druge mjere koje su preduzimate u ovom periodu; to je upućivanje sudija iz manje opterećenih sudova u sudove koji su imali veći broj nezavršenih predmeta, delegiranje predmeta iz više opterećenih sudova u sudove sa manje predmeta. Efikasnost je podignuta zahvaljujući primjeni Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku, u ovom periodu taj zakon je donijet i implementiran. Naravno, u početku je bilo nekih dilema oko zakonskih rešenja ali one su kroz praksu otklonjene i taj je zakon u cjelosti danas u primjeni. Veliki napori su uloženi u edukaciju sudija u Centru za obuku nosilaca pravosudne funkcije a razvoj PRIS-a je omogućio efikasniji rad sudova, te dostupnost odlika sudija svih crnogorskih sudova kao i presuda Evropskog suda za ljudska prava, što je takođe bitno za podizanje efikasnosti i rada sudija.

Kada je u pitanju dostupnost suda građaninu, cijenim značajnim istaći donošenje i implementaciju Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći. Taj zakon, uz tzv. Zakon o siromašnom pravu iz procesnih zakona omogućava građaninu i lošeg imovnog stanja da ima advokata u postupku, što je veoma bitno za ostvarivanje njegovih prava.

Transparentnost rada sudova podignuta je na visoki nivo. Učinjeno je to zahvaljujući razvoju PRIS-a, web stranicama sudova, objavljuju se rasporedi suđenja, izvještaji o radu sudova i sve pravosnažne odluke. Omogućujući građanima da uporede te odluke koje sudovi donose, željeli smo postići 2 cilja. Prvi je dokazati da se u jednakim situacijama donose iste odluke, dakle da odluka zavisi samo od utvrđenih, dakle dokazanih činjenica i materijalnog prava, i drugi da potencijalna stranka u sudskom postupku prije upuštanja u isti može procijeniti kakvu odluku može očekivati, što je ostvarenje principa predvidljivosti sudske odluke. U proteklom periodu donijeto je Upustvo u izradi statističkih izvještaja o radu sudova, u skladu sa smjernicama Evropske komisije za efikasnost pravosuđa, a alat za izradu tih izvještaja je implementiran u PRIS-u, po čemu se svi izvještaji će se automatski raditi iz PRIS-a, na osnovu zadatih parametara i kriterijuma. Kada je u pitanju transparentnost rada sudova, treba pomenuti konferencije za štampu predsjednika sudova, sudovi i Sudski savjet imaju portparola, da se bar jedanput godišnje održavaju dani otvorenih vrata, da su sa brojnim nevladinim organizacijama sklopljeni memorandumi o saradnji, te realizovani okrugli stolovi na razne teme na koje su takođe pozivani predstavnici nevladinog

sektora, da su predstavnici nevladinog sektora uključeni u donošenje zakonskih akata, recimo Etičkog kodeksa. Da su predsjednici sudova davali brojne intervjuje predstavnicima štampanih i elektronskih medija te da su sudovi u rokovima saglasno Zakonu o slobodnom pristupu informacijama postupali po zahtjevima za pristup informacijama.

Dame i gospodo, nastojala sam u kratkim crtama izložiti ostvarene rezultate. Imamo se čime pohvaliti, ali smo svjesni da ima još puno toga da se radi. Uostalom, da nije tako, ne bismo ove godine donijeli novi Zakon o sudovima i Zakon o Sudskom savjetu i sudijama. Puna implementacija tih novih zakonskih rješenja počće 1.1.2016.g. Ja se danas neću baviti tim novim rešenjima, ali ističem kao potvrdu činjenice da jeste urađeno dosta a i da nas čeka još dosta posla. Svjesne su toga crnogorske sudije i spremne da započetu reformu iznesu do kraja, a na dobrobit svakog građanina Crne Gore. Iznoseći sve ovo što smo uradili ja se nisam bavila našim problemima koje imamo da bismo sve ovo postigli, nijesam se bavila smještajnim kapacitetima, ni našim zgradama, ni našim uslovima rada, ni našom ekonomskom situacijom. Ostavila sam to za jedno buduće vrijeme i neku drugu konferenciju, računajući da ovo nije predmet Konferencije, ali mi je zaista drago da je naš resorni ministar to prepoznao kao problem u našem radu i da u Ministarstvu pravde možemo očekivati podršku da riješimo i ta pitanja koja su takođe bitna za podizanje efikasnosti rada sudova i ostvarenje onog zacrtanog cilja kojem smo svi posvećeni. Ono što želim posebno istaći da sva zakonska rešenja, da sve ono što neće dati rezultate, ili ne onakve kakve očekujemo, ako svaki od nas pojedinačno svojim radom, svojim ponašanjem ne dokaže da je samostalan i nepristrasan i odgovoran, jer bez obzira ko nas birao, ko nas postavljao, ko nam odlučivao o bilo čemu, svaki sudija pojedinačno svojim radom može dokazati da je to tako, a nama je zaista potrebno da dokažemo da to jeste tako, zbog percepcije javnog mnjenja koje ima malo drugačije viđenje ili su možda kritičniji nego što smo to mi.

Sa željom da nastavimo zajedno ka zacrtanom cilju, ja vas još jedanput pozdravljam i zahvaljujem na pažnji.